

Fakta om ADHD-drogen Strattera

Föräldrar som ställs inför en psykiatriker som vill ge deras barn ADHD-drogen Strattera bör känna till följande:

Det finns inget objektivt medicinskt test för det som kallas ADHD, och som påstås vara en störning i hjärnan (en kemisk obalans); det finns inga hjärnabbildningar, blodprov, gentester, eller andra tester som kan särskilja ett barn som får beteckningen ADHD från ett barn som inte får det – det finns ingen uppmätt fysisk eller kemisk avvikelse i hjärnan hos något enda barn som sägs ”ha ADHD”. Det finns bara en subjektiv bedömning av barnets *beteende*.

Eftersom det inte finns någon sjukdom finns det heller inget som kan kallas ”en medicin för ADHD”. Däremot finns det toxiska medel som på ett kraftfullt sätt påverkar barnets hjärna och har stor effekt på beteendet. Strattera är ett sådant.

Strattera tillverkas av det amerikanska läkemedelsbolaget Eli Lilly. Medlet är egentligen ett misslyckat antidepressivt medel; det skulle först lanseras mot depression men man lyckades inte visa att det hade någon bättre effekt än sockerpiller. Så det blev liggande. Eli Lilly fick sedan idén att det kanske skulle kunna ha effekt på barn med diagnosen ADHD. Man fick i november 2002 det amerikanska läkemedelsverkets godkännande till att använda Strattera som en ”behandling” vid ADHD.

I stort sett alla psykiatriska droger går igenom samma faser: 1) de hyllas som riskfria mirakelmedel; 2) data om deras verkliga skadliga effekter börjar komma fram; 3) de dras in från marknaden på grund av de allvarliga skador de bevisligen åstadkommer eller försvinner i tysthet bort ur behandlingsarsenalen. Kvar blir dock de ofta kroniska skador som medlen åstadkommit på patienter. Strattera är redan i slutet av fas två, även om medlet blev godkänt i Sverige så sent som i april 2006, och bara funnits på den amerikanska marknaden i lite mer än fyra år.

- Fram till september 2005 hade det av läkare och konsumenter **om Strattera rapporterats totalt 10 988 ”psykiatriska skadeverkningar”** (psychiatric adverse events), vilket det engelska läkemedelsverket (MHRA) klassade som ”large number of psychiatric reactions” (en stor mängd psykiatriska reaktioner). Under denna rubrik ryms bland annat den vanliga sömnstörningen, självmordsbeteende, fientlighet, våldsbeteende, psykos och mani. [1]
- I september 2005 utgavs internationella varningar om att **Strattera ökar risken för självmordsbeteende** hos barn och ungdomar som tar medlet [2]. Det här var inget att förvånas över då Strattera kemiskt sett mest liknar det antidepressiva medlet Efexor, för vilket varningar om ökad självmordsrisk vid behandling av barn utgivits ett år tidigare [3].
- Tidigare under 2005 hade det europeiska läkemedelsverket utfärdat varningar om att **Strattera kan orsaka ”fientlighet och emotionell labilitet” hos barn** [4].
- Utredare vid det amerikanska läkemedelsverket FDA gick igenom de rapporter om ”psykiatriska skadeverkningar” av Strattera som inkommit till Eli Lilly (och de rapporter om amfetaminpreparat som inkommit till tillverkare av dessa). Resultatet av

denna översyn presenterades den 3 mars 2006. FDA:s utredare skrev att ADHD-drogerna skapat psykos och mani hos barn som inte tidigare visat några sådana tecken, vid normala doser; **”hos den överväldigande majoriteten av fallen (grovt räknat 90 % överlag) hade patienten inte någon tidigare historia av liknande tillstånd”**. I översynen tog man också upp aggressioner och våldsbeteende, och skrev att **”en stor majoritet (80 till 90 % överlag) av patienterna som identifierats i denna översyn hade ingen tidigare historia av sådana händelser”**. Effekterna skapades med andra ord av ADHD-drogerna. **För Strattera hade det rapporterats 992 fall av aggression eller våldsbeteende och 360 fall av psykos eller mani fram till september 2005 [5]**. När man läser dessa siffror ska man veta att bara 1-10 procent av alla allvarliga skadeverkningar antas rapporteras av läkare.

- I den långtidsstudie av Strattera som Christopher Gillberg gjorde på vuxna i Göteborg (de skulle få Strattera i 12 månader) fick **95 procent (19 av 20) avbryta studien i förtid. 40 procent fick avbryta på grund av skadeverkningar från Strattera. De skadeverkningar som uppkom var leverskada, sköldkörtelskada, aggressivitet/fientlighet, depression, förhöjt blodtryck, subjektiv obehagskänsla [6]**.
- I det opublicerade material som det svenska Läkemedelsverket och andra europeiska läkemedelsmyndigheter har tillgång till kan man läsa om **ett stort antal andra allvarliga skadeverkningar från Strattera**. Man kan bland annat läsa att det till Eli Lilly om Strattera inkommit **766 rapporter om hjärtskador och 172 rapporter om leverskador** fram till september 2005 [1]. Man kan läsa om att det fram till november 2006 inkommit **750 rapporter om självmordsbenägenhet och självskadligt beteende i samband med Stratterabehandling [7]**. Totalt har det till maj 2006 inkommit **23 132 rapporter om skadeverkningar från Strattera, i vilka 58 048 skadeverkningar beskrivs [8]**. Om den *allra högsta* uppskattningen görs att 10 procent av alla skadeverkningar rapporteras skulle detta motsvara nästan 600 000 skadeverkningar i faktisk verksamhet. I själva verket är det alltså långt fler. När man läser det ovanstående ska man också veta att det material som läkemedelsmyndigheterna fått från Eli Lilly är *föranalyserat* av bolaget (det är inte rådata). Myndigheterna är således beroende av läkemedelsbolagets tidigare gjorda analyser. Och läkemedelsbolaget har gjort *allt* för att komma ifrån att bolagets psykiatriska droger någonsin *orsakat* någon enda skadeverkning. (Den analys som FDA:s utredare gjorde om aggression, psykos och självmord ovan var dock i stort baserad på av bolaget oanalyserade data – därav de kraftfulla slutsatserna.)

Läkare och allmänheten i Sverige får inte höra om historien ovan. De får en historia om ”mirakelmedicin” från de medicinska auktoriteter som är inhyrda av läkemedelsbolaget och från den ”patientförening” (Attention) som är betald av läkemedelsbolagen för att säga det bolagen vill att de säger – att fler ADHD-droger ska ges till barn och vuxna [9].

De får höra psykiatriprofessor Bruno Hägglöf, ordförande i Svenska Föreningen för Barn- och Ungdomspsykiatri, i TV om Strattera säga att *”Det finns personer som behöver ta de här läkemedlen livet ut... ”*, och inte nämna en enda skadeverkning [TV4, november 2004]. Hägglöf var bolagets kontaktperson för Strattera och satt i dess Advisory Board (rådgivande grupp). Läkarna får höra det positiva budskapet om Strattera på Eli Lillys utbildningsdagar landet runt. Ansvarig för bolagets utbildningar – eller rättare sagt marknadsföringsdagar – i

Sverige, har varit läkaren Björn Kadesjö [10], som också är vetenskapligt råd för skolhälsovården på Socialstyrelsen, och som – otroligt nog – samtidigt med detta varit ansvarig för Eli Lillys tester av Strattera på 100 barn i Sverige (för vilka bolaget betalt 3 200 000 kronor till klinikerna) [11, s 24]. När Kadesjö skulle testa medlet på barn i Sverige förklarade han och Eli Lilly för etikprövningsnämnden att det inte fanns några etiska problem, och skrev att Strattera var: ”*mycket välundersökt och vältolererat av de allra flesta patienter*” [11, s 21]. Det ”oetiska” vore i stället att inte ge Strattera till barnen.

Allmänheten får i media höra Christopher Gillbergs och Björn Kadesjös kollega, psykiatriker Mats Johnson berätta om Strattera. Och då låter det så här: ”*Biverkningarna med Strattera har varit sällsynta och lindriga.*” [12] Allmänhet och media får också av ”patientföreningen” Attention höra att det måste bli tyst om skadeverkningarna av Strattera och andra ADHD-droger. Föreningen kräver *censur* och att de som har ”*ansvar för publiceringen*” i media griper in och hindrar att kritiska inlägg publiceras på insändar- och debattsidor. Om Strattera skriver man: ”*De studier som gjorts hittills visar att nyttan med behandlingen vida överstiger de potentiella riskerna.*” (Pressmeddelande, juli 2006) Föreningen Attention fick under de två åren 2004 och 2005 sammanlagt 1 miljon kronor i stöd av Eli Lilly.

Men bakom den falska marknadsföringen finns den verkliga scenen – Strattera åstadkommer mycket allvarliga skador på de barn och ungdomar som får medlet. Det bör snarast dras in från marknaden.

Janne Larsson
skribent
maj 2007
janne.olov.larsson@telia.com

[1] MHRA, *Preliminary Assessment Report*, december 2005,
http://www.mhra.gov.uk/home/idcplg?IdcService=GET_FILE&dID=21952&noSaveAs=1&Rendition=WEB.

och MHRA/Eli Lilly, Annex 4, *Psychiatric Adverse Events*, opublicerad analys från 2005.

[2] Associated Press, *Strattera associated with suicide risks in kids*, 29 september 2005,
<http://www.msnbc.msn.com/id/9529101/>

[3] FDA, *FDA Public Health Advisory*, 15 oktober 2004,
<http://www.fda.gov/cder/drug/antidepressants/SSRIPHA200410.htm>

[4] EMEA, pressmeddelande, *European Medicines Agency finalises review of antidepressants in children and adolescents*, 25 april 2005, <http://www.emea.eu.int/pdfs/human/press/pr/12891805en.pdf>

[5] FDA, Report, 3 mars 2006,
http://www.fda.gov/ohrms/dockets/ac/06/briefing/2006-4210b_11_01_AdverseEvents.pdf

[6] Gillberg/Råstam/Cederlund, Slutrapport, november 2006. Gillberg/Råstam/Cederlund, *Angående klinisk läkemedelsprövning (atomoxetine hydrochloride) ref nr: 2002/74152*; 25 april 2006
Gillberg/Råstam/Cederlund, *Angående klinisk läkemedelsprövning*, 11 oktober 2005, inkom Läkemedelsverket den 13 oktober 2005.

[7] MHRA, uppdatering av den 5 april 2007.

[8] MHRA, Public Safety Update Report, *Main Report*, period 27 november 2005-26 maj 2006.

[9] Läkemedelsbolaget Janssen-Cilag, ihop med Attention, Pressmeddelande *Ingen behandling för vuxna med ADHD*, 8 juni 2005, där minst 50 000 barn och 240 000 vuxna i Sverige sägs behöva en ADHD-diagnos, och ofta bolagets ADHD-drog Concerta,
<http://www.euroinvestor.se/News/ShowNewsStory.aspx?StoryId=8916950>

[10] Lilly, ADHD utbildning, EINAQ, http://www.lilly.se/terapiomraden/adhd/lakar_einaqutb.html

[11] Lilly/Kadesjö, *Ansökan om etikprövning*, 29 oktober 2004, inkom etikprövningsnämnden i Göteborg den 9 december 2004.

<http://jannel.se/lilly-attention/kadesjo.lilly.clinical.trial.strattera.pdf>

[12] Beckman, *Ny medicin mot adhd kan ersätta amfetamin*, DN, 12 april 2003,

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=597&a=129969>